

Termografi och bröstcancer

*Ett nytt sätt att diagnosticera bröstcancer med hjälp av termografi är populärt bland alternativmedicinare, men inte i serösa sammanhang. **Aija Sadurskis** reder ut begreppen.*

BRÖSTCANCER ÄR DEN VANLIGASTE cancerformen bland kvinnor, och kan också drabba män. Cirka 8000 kvinnor diagnosticeras med bröstcancer varje år, och jämfört med 1960 är det en fördubbling. Antalet som dör av sjukdomen har däremot minskat med cirka 30 procent. Införan-

det av allmän hälsoundersökning med mammografi har varit viktigt för denna utveckling enligt Socialstyrelsen. I Sverige rekommenderas att hälso- och sjukvården erbjuder screening för bröstcancer med mammografi till kvinnor i åldern 40–74 år.

En del landsting/regioner erbjuder mammografi med tätare intervall till yngre kvinnor. Undersökningen kan behöva senareläggas om kvinnan är gravid eftersom graviditet och amning ändrar bröstet, vilket försämrar den diagnostiska säkerheten. Däremot anses strålningen inte

vara någon fara för fostret eftersom livmodern inte befinner sig inom det primära strålfältet.

Risker med mammografi

Mammografi är en typ av röntgenundersökning. Det finns en risk att utveckla strålningsinducerad cancer efter röntgenundersökning, men risken är så liten att den anses försumbar jämfört med fördelarna med mammografi. En annan nackdel som förts fram är att själva den fysiska undersökningen, där bröstet kläms ihop på ett ganska obehagligt sätt, skulle innebära risk för att eventuella tumörer skadas och sprids i kroppen. Några belägg för att det faktiskt händer verkar dock inte ha visats.

Det finns däremot en viktig diskussion om värdet av mammografi. Det gäller bland annat risken för falskt positiva resultat och överdiagnostik, där kvinnor riskerar ingripande behandling av tumörer som kanske är alltför långsamväxande för att orsaka mycket skada. Även falskt negativa resultat, att faktiska tumörer inte upptäcks vid screeningen, kan vara ett problem.

Är termografi ett alternativ?

Alternativa hälsovårdare, och media som förespråkar sådan hälsovård, för ibland fram termografi som ett alternativ till mammografi. Undersökningen är mindre obehaglig och innebär att kvinnan inte utsätts för röntgenstrålning. Metoden bygger på att det finns platser i kroppen där temperaturen är förhöjd, och en särskild termografikamera avläser värme (infraröd strålning). Teorin bakom användningen av termografikameror för att upptäcka tumörer i bröstet bygger på att vävnad som är starkt metabolt

aktiv, med stort behov av näring och syre, är genomblödd av många blodkärl vilket ökar temperaturen lokalt. Tumörer skulle då utgöra varma punkter. Det kan dock finnas punkter som är varma av andra skäl, och det gör metoden ospecifik. För att konstatera om det verkligen är en tumör behövs då en ytterligare, mer invasiv undersökning i form av en biopsi. Dessutom förutsätter metoden att tumörer är varma, vilket inte alltid är fallet. Dessa svagheter försämrar metodens användbarhet så mycket att ingen ansvarig myndighet rekommenderar att den används för screening. I USA, till exempel, har the Food and Drug Agency (FDA) beslutat att termografi inte får marknadsföras som självständig screeningmetod, utan bara tillsammans med säkrare metoder, som mammografi, om det över huvud taget ska användas.

Läs mer här:

Nationella riktlinjer för bröst-, prostata-, tjocktarms- och ändtarmscancervård. Stöd för styrning och ledning, Socialstyrelsen 2015.

Screening för bröstcancer. Rekommendation och bedömningsunderlag, Socialstyrelsen 2014.

Täl svenska kvinnor sanningen om mammografi? Dagens Medicin, januari 2014.

Thermographic imaging: a risk to cancer patients: <https://www.ecso.org/news/thermographic-imaging-a-risk-to-cancer-patients/>